

Natuur.memorandum Europa Natuurlijk

Europese verkiezingen 7 juni 2009

Contact: Jos.gysels@natuurpunt.be

Natuurpunt sluit zich aan bij de eisen van de internationale natuur- en milieubeweging

Natuurpunt onderschrijft als lidorganisatie van Birdlife International Natuurpunt de doelstellingen en voorstellen van de internationale natuur- en milieubeweging vervat in het document "**Environment at the heart of Europa. An environmental roadmap for 2009-2014**". De eigen Nederlandstalige samenvatting van dit gemeenschappelijk document van de Green 10 vormt deel II van het Europees memorandum.

Natuurpunt vraagt dat de EU investeert in het behoud en herstel van ecosysteemdiensten en een voortrekkersrol speelt bij de wereldwijde verduurzaming van de economie

Een verduurzaming van de economie door een ambitieus Green New Deal-project is het enige toekomstgerichte antwoord op de mondiale crisissen (biodiversiteitscrisis, voedselcrisis, energiecrisis, financiële en economische crisis). Het houdt in dat op korte termijn en op grote schaal geïnvesteerd wordt in het behoud en herstel van ecosysteemdiensten, natuur- en landschapszorg, energiebesparing en alternatieve energie, integraal waterbeheer en mondiale solidariteit. Hiervoor moet de EU de nodige financiële middelen vrijmaken, onder meer door herschikking van de middelen en besparing op weinig duurzame uitgaven en subsidies. Parallel moet gewerkt worden aan een heroriëntering van de sterk (sociaal-)economisch geïnspireerde Lissabonstrategie in de richting van een duurzaam plan (door een integratie met de Europese strategie voor duurzame ontwikkeling)

Natuurpunt verwacht dat de EU inzake verduurzaming van de economie een voortrekkersrol speelt op wereldvlak. In centrale beleidsthema's zoals biodiversiteit en klimaatwijziging kan de EU effectief het verschil maken. Tegelijk moeten de individuele lidstaten sterk aangemaand worden om gelijklopende inspanningen te leveren.

Natuurpunt vraagt dat de EU voor milieu, natuur en levenskwaliteit de hoogste normen aanhoudt, meer controle krijgt op de toepassing en handhaving en geen toegevingen doet aan korte termijn economische of lokale belangen

Aangezien veel landen en regio's, waaronder Vlaanderen, steeds vaker het principe van "no gold-plating"¹ toepassen, is het belangrijk dat de EU geen toegevingen doet op het vlak van regelgeving en normering. Terwijl er op het vlak van vrije markthandhaving streng en consequent wordt gehandeld, wordt op het vlak van normen met het oog op milieu, natuur en levenskwaliteit (m.i.v. gezondheid en voedselveiligheid) nog te vaak toegegeven aan de korte termijnbelangen van ondernemingen en staten, die behartigd worden door een legertje lobbyisten.

De uitbreiding van de EU of de houding van individuele lidstaten mag geen afzwakking betekenen van de doelstellingen. Zo nodig moet de EU bijkomende bevoegdheden krijgen of bijkomende initiatieven nemen, bijv. op het vlak van ruimtelijke ordening.

Natuurpunt vraagt dat de EU in 2010 bijkomende initiatieven neemt om de achteruitgang van de biodiversiteit te keren

2010 is het jaar van de countdown. Het staat nu al vast dat het vooropgestelde doel (stoppen van de achteruitgang van biodiversiteit) niet zal gehaald worden. Daarom moet in 2010, dat ook mondiaal uitgeroepen is tot het jaar van de biodiversiteit, meer dan ooit een doorstart plaatsvinden naar een hogere ambitie met meer middelen en instrumenten. Ons land dat in de tweede helft van 2010 het voorzitterschap waarneemt, moet hiervoor met de steun van al zijn parlementen en regeringen de nodige impulsen nemen.

De Habitatrictlijn blijft zowel voor het gebiedsgerichte als het soortgerichte natuurbehoud de belangrijkste Europese richtlijn. De EU moet strikt toezien op de implementatie van de richtlijn en de vooruitgang in het realiseren van de instandhoudingdoelstellingen opvolgen. De Habitatrictlijn moet voldoende dynamiek behouden (en daarvoor zo nodig aangepast of aangescherpt worden) om een antwoord te bieden op de nieuwe bedreigingen, op de eerste plaats de klimaatwijziging.

---

¹ In de Europese context is "gold-plating" de praktijk om bij omzetting van Europese regelgeving verder te gaan dan strikt vereist. Dit is niet verboden, maar voor veel staten is "no goldplating" een gemakkelijk excuus om geen strengere regels toe te passen.

Naast de Habitatrictlijn is ook de realisatie en afstemming van andere richtlijnen voor natuur en biodiversiteit van groot belang, waaronder de nitraatrichtlijn en de kaderrichtlijn water. Ook in het toekomstig landbouw- en plattelandsbeleid moet nog meer ingezet worden op de bijzondere uitdagingen en kansen voor – de overal sterk bedreigde - natuur en biodiversiteit in het buitengebied. Landbouwers zijn niet langer de enige gebruikers in het buitengebied, ook aan andere groepen moet aandacht besteed worden.

Natuurpunt vraagt bijzondere aandacht voor volgende Europese dossiers en thema's: biodiversiteitbeleid, Life+-projectsteun, hervorming landbouwbeleid, mariene zaken en visserij, klimaatwijziging en bosuitbreiding, synergie tussen natuurbehoud en ontwikkelingssamenwerking

Biodiversiteitbeleid na 2010 in een hogere snelheid

In 2010 moet er een grondige analyse gebeuren van de oorzaken van het falen van het biodiversiteitbeleid². Tegelijk moeten nieuwe en hogere doelen vooropgesteld worden met een beter monitoringsysteem. De bestaande instrumenten die in het natuurbehoud hun nut bewezen hebben, moeten sterker ingezet worden met voldoende financiële middelen. Andere moeten geëvalueerd en eventueel aangepast worden. Een voorbeeld zijn de beheersovereenkomsten waarvan intussen bewezen is dat ze – minstens zonder resultaatsverbintenis - veel geld kosten en weinig natuur opleveren. De EU moet ook de moed tonen om beleid (m.i.v. subsidies) met negatieve impact op natuur en milieu bij te sturen.

Meer financiële middelen voor Life+-projecten ten gunste van biodiversiteit

Van de volgende begrotingswijziging (en de opmaak van de nieuwe meerjarenbegroting) moet gebruik gemaakt worden om het LIFE+ fonds uit te bouwen. Via dit fonds financiert Europa de uitbouw van het Natura 2000-netwerk, ecologische investeringen en communicatie over milieu en natuur. In de meerjarenbegroting 2007-2013 werd nauwelijks 2 miljard euro voorzien voor het LIFE+ fonds (dat is amper 0,2 procent van de Europese middelen). En daarvan wordt maar 40% gereserveerd voor Natura 2000. En dat terwijl een studie van de Commissie zelf – toen de EU nog maar 15 lidstaten had - berekende dat er jaarlijks minstens 5 tot 6 miljard nodig is voor het Natura 2000 netwerk alleen al. Natuurput verzet zich verder sterk tegen het opgaan van het Life+-fonds in andere fondsen.

Een grondige hervorming van het Europees landbouwbeleid gevraagd

De hervormingen van het Gemeenschappelijk landbouwbeleid in het kader van de Health check zullen in 2009 concreet worden. Deze hervormingen moeten ingrijpend zijn opdat het platteland de evenwichtige drager zou kunnen worden van een veelheid aan functies voor een veelheid aan gebruikers.

² De tussentijdse en "mid-term" evaluaties wijzen alle in dezelfde richting.
http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/rep_biodiv_ap/index_en.htm

Cross compliance kan een instrument zijn om een basismilieu- en natuurkwaliteit vast te leggen en te waarborgen, maar zal dan wel grondig hervormd moeten worden. De uitbetaling van de toeslagrechten moet verder gekoppeld worden aan het naleven van deze basisvoorwaarden.

Door aanpassing van het programmeringsdocument voor plattelandsontwikkeling (PDPO) kan de tweede as (nu grotendeels beperkt tot beheerovereenkomsten) tot een echte verbetering van het milieu en het platteland leiden. Deze plattelandsas zou dan ook niet tot landbouw beperkt mogen blijven. Het geheel van maatregelen moet in een integrale visie en opvolging kaderen om zo tot betere resultaten te leiden.

Verder werken aan een geïntegreerd marien beleid met aandacht voor biodiversiteit

Marien beleid is bij uitstek een internationale aangelegenheid. We verwachten dat Europa verder werk maakt van een geïntegreerd marien beleid en hiervoor de middelen en instrumenten voorziet voor handhaving en controle. Dat hierbij afstemming gezocht wordt met andere internationale afspraken zoals OSPAR is positief.

De visserij staat in de komende jaren voor een grote uitdaging: een substantiële verbetering van het rendement van de bedrijven en tegelijk werken aan een duurzame visserij. Energiezuinige vaartuigen en passieve visserijtechnieken verlagen de kostprijs, maar de omschakeling naar een duurzame visserij kan niet zonder investeringen. We vragen dan ook aan Europa een consequente en doordachte besteding van de middelen zodanig dat de transitie naar een duurzame rendabele visserij een feit wordt.

De kwaliteit en kwantiteit van het visbestand in de zee, hangt nauw samen met het biodiversiteitsbeleid en een goede waterkwaliteit. Voor het biodiversiteitsbeleid van de zee zien we dat er nog een grote achterstand in te halen is. De verdragspartijen van het Biodiversiteitsverdrag hebben zichzelf tot doel gesteld om tegen 2010 een significante reductie van het verlies aan biodiversiteit te bereiken. Momenteel is op wereldschaal amper 0,6% van het mariene milieu beschermd. Terwijl internationale studies aangeven dat 20-40% van de visgronden best beschermd wordt.

De EU wil de achteruitgang van de biodiversiteit helemaal stoppen. De aanmelding van de Natura 2000 speciale beschermingszones en de formulering van de instandhoudingsdoelstellingen is o.a. voor België voorzien in 2010 en dus zeer actueel. Natuurpunt ijvert voor instandhoudingsdoelstellingen die in de praktijk leiden tot win-win situaties. We vragen aan Europa om er op toe te zien dat de instandhoudingsdoelstellingen geen lege juridische dozen zijn. Het is niet de bedoeling om elke menselijke actie per definitie te weren, maar een verbod op bepaalde activiteiten kan wel nodig zijn om de doelen te bereiken. Recente wetenschappelijk inzichten tonen dat visserij de meest kritische factor is. Het is algemeen bekend dat bodemberoerende activiteiten (zoals de boomkor) een belangrijke oorzaak vormen van habitatdegradatie. Toch maakt 95 % van de Vlaamse vissers gebruik van de boomkor. Natuurpunt pleit dan ook voor een heroriëntatie van de visserij, zodanig dat bij de formulering van de instandhoudingsdoelstellingen duurzame visserij technieken de regel vormen in mariene beschermde gebieden. Welke techniek al dan niet toegelaten is, is maatwerk, afhankelijk van de eigenheden van het gebied. Zo kan het ook dat

sommige maatregelen enkel gedurende bepaalde perioden van het jaar noodzakelijk zijn vb. tijdens paaiperioden.

Naast deze gebiedsgerichte bescherming is het voor sommige soorten belangrijk dat er specifieke maatregelen genomen worden. Ter bescherming van de dolfijnen in de Noordzee hopen we op een verbod voor recreatieve warrelnetten. Jaarlijks sterven talloze dolfijnen in deze netten, terwijl deze zeezoogdieren een zeer waardevolle bijdrage zijn voor de biodiversiteit en de toeristische waarde van onze kust. Juist over de grens met Frankrijk wordt gejaagd op (door België beschermde) soorten als kemphaan, wulp, goudplevier, zomer- en wintertaling en vele andere unieke vogels. Dit fenomeen verstoort grondig de vogeltrek die langsheen de kustlijn verloopt tussen het hoge Noorden en het warme Zuiden. Onder andere in het kader van de uitbouw van een Natura 2000 netwerk is het voor Natuurpunt onbegrijpelijk dat Europa geen verbod op de strandjacht invoert. De kustwerkgroep vraagt dan ook met aandrang dat een Europees initiatief genomen wordt en een algemeen verbod op elke vorm van jacht op het strand wordt afgekondigd.

We ondersteunen de verdere ontwikkeling naar een goede milieustatus van het mariene milieu met als instrumenten de kaderrichtlijn water en de mariene ruimtelijke ordening. Concepten als "Clean Ship," een schip dat gebouwd, gebruikt en gesloopt wordt zonder de lucht en het water te vervuilen, kunnen hier een goede bijdrage leveren. De internationale wetgeving is nu echter niet toereikend om de principes van Clean Ship afdwingbaar te maken in de scheepvaartpraktijk.

Tenslotte hoopt Natuurpunt op de correcte implementatie van de Port Reception Directive en dringt ze er op aan dat een eenvormig systeem wordt uitgedokterd zodat milieutaksen niet meer uitgespeeld kunnen worden als een concurrentieel voor- of nadeel.

Bebossing bovenop CO2-reductie als antwoord op klimaatwijziging

We gaan er van uit dat er eind 2009, tijdens de top in Kopenhagen, een vervolg komt op het Kyotoverdrag. Elk ander scenario zou een mondiale ramp betekenen. De EU beloofde eerder al de eigen uitstoot met 30% te verminderen tegen 2020 als andere landen op de kar springen. Dit engagement moet nagekomen worden. Wellicht zullen er in Kopenhagen ook afspraken gemaakt worden over het in rekening brengen van projecten voor bosbehoud bij het halen van de emissiereductiedoelstellingen. Er moet ook op toegezien worden dat dit tot bijkomende reductie leidt, en dat niet leidt tot een afzwakking van de engagementen. Als Europa bebossing mee in rekening brengt, dan kan dit alleen voor het deel van de reductieverplichting boven de 30%.

Aandacht voor synergie natuurbehoud en ontwikkelingssamenwerkingsprogramma's

De EU moet in de programma's van ontwikkelingssamenwerking meer aandacht besteden aan natuurbehoud. Investeren in natuurbescherming is investeren in de toekomst van een land en de inwoners.